Factsheet 2025-3 Basisvaardigheden BO

NATIONAAL COHORTONDERZOEK ONDERWIJS van het NRO

Verdieping naar leerlingkenmerken: 3de meting Masterplan basisvaardigheden

Goede basisvaardigheden in taal en rekenen zijn van cruciaal belang om goed te kunnen functioneren in onze samenleving. Helaas heeft een deel van de leerlingen in het basisonderwijs moeite met de beheersing hiervan. Kinderen en jongeren hebben basisvaardigheden nodig om alle schoolvakken succesvol te kunnen volgen, maar ook om klaar te zijn voor het vervolgonderwijs en deel te kunnen nemen aan de samenleving. Om die reden is in 2022 het Masterplan basisvaardigheden geïntroduceerd, met als doel om op een duurzame manier de basisvaardigheden van de Nederlandse leerlingen te evalueren en indien nodig te verbeteren.

Met deze derde reeks factsheets willen we inzicht geven in de ontwikkeling van de basisvaardigheden van leerlingen in het Nederlands basisonderwijs. In deze factsheet analyseren we de verschillen in vaardigheidsscores naar enkele belangrijke leerlingkenmerken[1]: opleidingsniveau van de ouders, gezinssamenstelling en geslacht. Dit doen we aan de hand van de vaardigheidsscores van rekenen-wiskunde; waar nodig maken we de vergelijking met begrijpend lezen en spelling.[2]

In deze factsheet komen drie analyses van Factsheets 1 en 2 terug: de ontwikkeling van gemiddelde vaardigheidsscores, de cohortanalyse en de vertaling van vaardigheidsscores naar referentieniveaus voor groep 6 en 7. Elke analyse wordt uitgesplitst naar opleidingsniveau ouders, gezinssamenstelling of geslacht, en is gebaseerd op de absolute vaardigheidsscores van rekenen-wiskunde voor schooljaar 2024/2025. De analyses zijn berekend op ongeveer 2.950 basisscholen in Nederland.

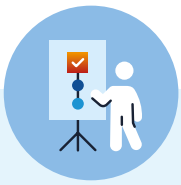

Kernpunten

> Over het algemeen behalen leerlingen met hoogopgeleide ouders, leerlingen uit tweeoudergezinnen en jongens hogere vaardigheidsscores in rekenen-wiskunde vergeleken met leerlingen met midden- en laagopgeleide ouders, leerlingen uit eenoudergezinnen en meisjes.

> Het percentage leerlingen dat in groep 6 en 7 tenminste het fundamenteel niveau 1F heeft behaald in rekenen-wiskunde is hoger bij leerlingen met hoogopgeleide ouders, leerlingen uit tweeoudergezinnen en jongens.

Vaardigheidsscores naar opleidingsniveau ouders

Figuur 1 laat de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen van groep 3 tot en met groep 7 voor het schooljaar 2024/2025, uitgesplitst naar schoolweging. Leerlingen op scholen met een lage schoolweging behalen gemiddeld hogere vaardigheidsscores in vergelijking met leerlingen op scholen met een hoge schoolweging. Bij begrijpend lezen en spelling zien we nagenoeg hetzelfde beeld (niet getoond in figuur).

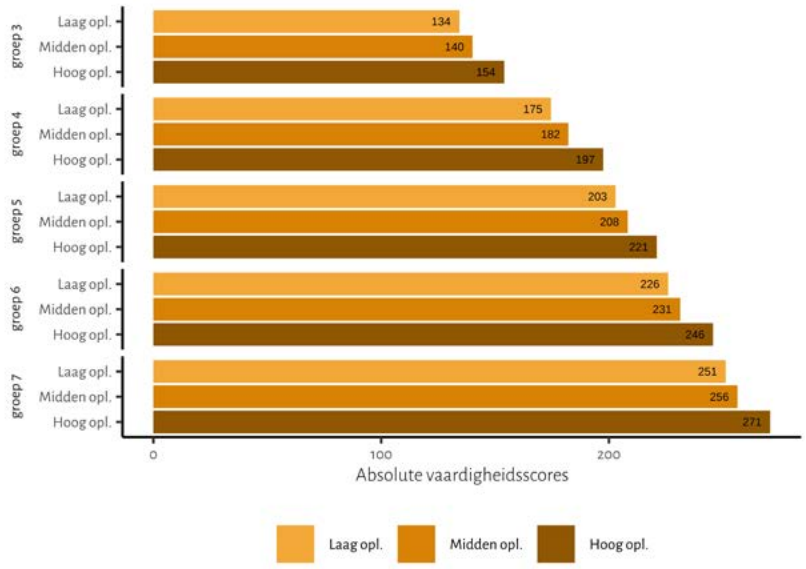

Figuur 1. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde naar **opleidingsniveau ouders** voor groep 3 t/m 7 (schooljaar 2024/2025)

In **Figuur 2** zien we de gemiddelde vaardigheidsscores voor rekenen-wiskunde op E-toetsen naar opleidingsniveau ouders voor het groep 7-cohort 2024/2025. Deze leerlingen zaten in het schooljaar 2020/2021 in groep 3 en in het schooljaar 2024/2025 in groep 7. We zien dat leerlingen met hoogopgeleide ouders gemiddeld een hogere vaardigheidsscore behalen vergeleken met leerlingen met midden- en laagopgeleide ouders. Dit zien we ook terug bij begrijpend lezen en spelling (niet getoond in figuur).

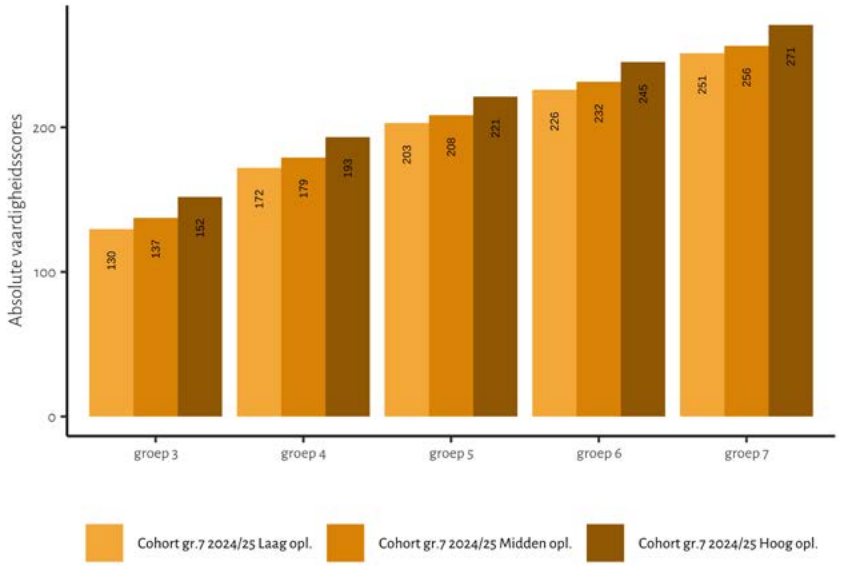

Figuur 2. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor de groep 7-cohort 2024/2025, naar **opleidingsniveau ouders**

In **Figuur 3** zetten we de vaardigheidsscores om naar referentieniveaus en splitsen we deze uit naar het opleidingsniveau van ouders. De figuur toont dit zowel voor groep 6-leerlingen (links) als voor groep 7-leerlingen (rechts). **Figuur 3** toont dat in groep 6 ongeveer 20% van de leerlingen met laagopgeleide ouders, iets meer dan 25% van de leerlingen met midden opgeleide ouders en ongeveer 50% van de leerlingen met hoogopgeleide ouders tenminste het fundamenteel niveau 1F heeft behaald. In groep 7 liggen deze percentages op ongeveer 55% (laagopgeleide ouders), ongeveer 65% (midden opgeleide ouders) en ongeveer 85% (hoogopgeleide ouders). Verder zien we dat leerlingen met hoogopgeleide ouders het vaakst het streefniveau 1S behalen. Daarentegen valt op dat leerlingen met laagopgeleide ouders het vaakst het fundamenteel niveau 1F niet behalen. Voor begrijpend lezen kunnen we dezelfde conclusies trekken (niet getoond in figuur).

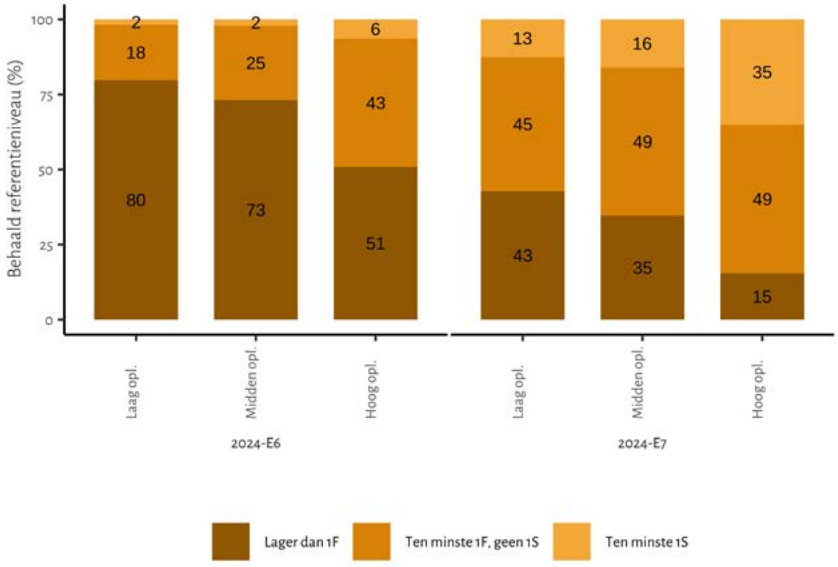

Figuur 3. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **opleidingsniveau ouders** aan de hand van vaardigheidsscores op E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2024/2025)

Noot: *Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.*

Vaardigheidsscores naar gezinssamenstelling

Figuur 4 laat de gemiddelde vaardigheidsscores van de E-toetsen van groep 3 tot en met groep 7 naar gezinssamenstelling zien, als een indicator voor stabiliteit in het huishouden. Leerlingen van eenoudergezinnen behalen gemiddeld lagere vaardigheidsscores dan leerlingen van tweeoudergezinnen. De grootte van het verschil ligt tussen de 8 en 10 vaardigheidspunten. Ook bij begrijpend lezen en spelling zien we dat leerlingen van eenoudergezinnen lagere vaardigheidsscores behalen (niet getoond in figuur).

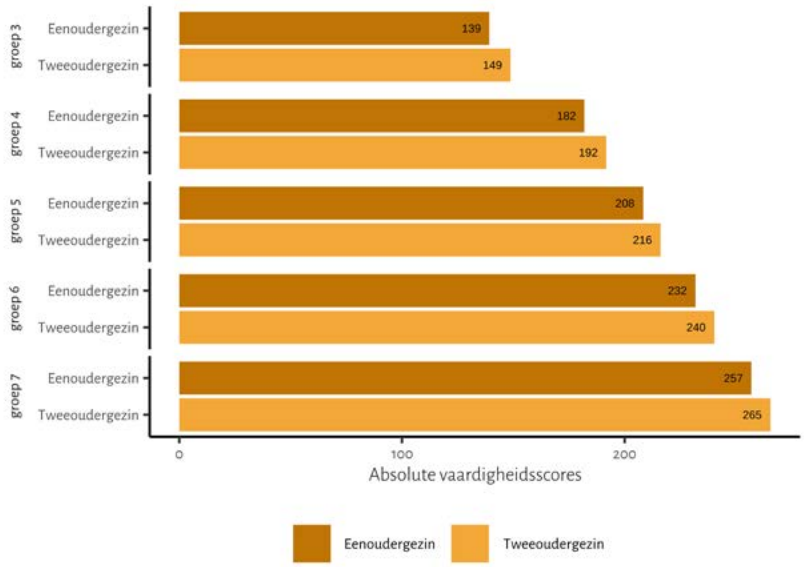

Figuur 4. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde naar **gezinssamenstelling** voor groep 3 t/m 7 (schooljaar 2024/2025)

In **Figuur 5** zien we de cohortanalyse voor het groep 7-cohort 2024/2025 uitgesplitst naar gezinssamenstelling. Ook hier zien we dat leerlingen van eenoudergezinnen gemiddeld lagere vaardigheidsscores behalen dan leerlingen van tweeoudergezinnen. Het verschil in de vaardigheidsscores tussen de groepen is overal ongeveer even groot. Hetzelfde zien we bij de vaardigheidsscores van begrijpend lezen en spelling (niet getoond in figuur).

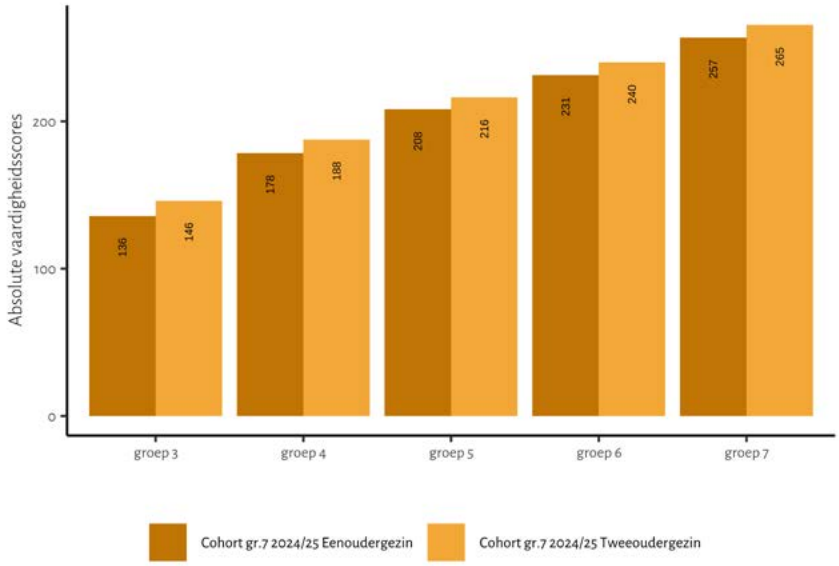

Figuur 5. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor het groep 7-cohort 2024/2025, naar **gezinssamenstelling**

Figuur 6 laat zien dat leerlingen van eenoudergezinnen vaker het fundamenteel niveau 1F niet behalen dan leerlingen uit tweeoudergezinnen. Bijna 30% van de groep 6-leerlingen uit eenoudergezinnen behaalt minstens het fundamenteel niveau 1F, voor leerlingen uit tweeoudergezinnen ligt dit op bijna 40%. In groep 7 behaalt 65% van de leerlingen uit eenoudergezinnen tenminste het fundamenteel niveau 1F en ruim 75% van de leerlingen uit tweeoudergezinnen. Daarnaast behalen leerlingen uit tweeoudergezinnen vaker het streefniveau. De percentages zijn iets anders bij begrijpend lezen, maar het beeld dat leerlingen van tweeoudergezinnen vaker minstens het fundamenteel niveau 1F behalen blijft hetzelfde (niet getoond in figuur).

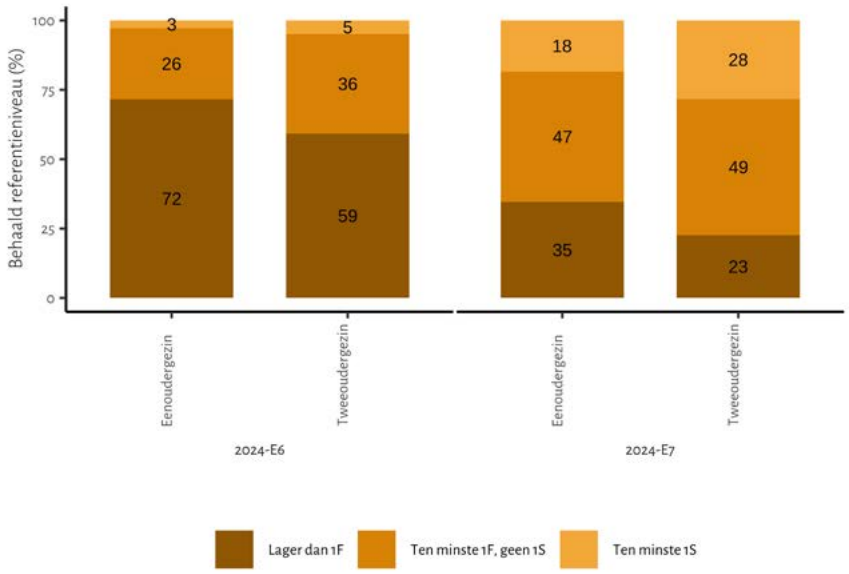

Figuur 6. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **gezinssamenstelling** aan de hand van E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2024/2025)

Noot: *Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.*

Vaardigheidsscores naar geslacht

In **Figuur 7** zien we dat jongens gemiddeld hogere vaardigheidsscores behalen voor rekenen-wiskunde dan meisjes in het schooljaar 2024/2025. Bij begrijpend lezen zien we enkel een noemenswaardig verschil in groep 5, waarbij de meisjes een hogere vaardigheidsscore behalen dan jongens (niet getoond in figuur). Bij spelling zien we geen noemenswaardige verschillen (niet getoond in figuur).

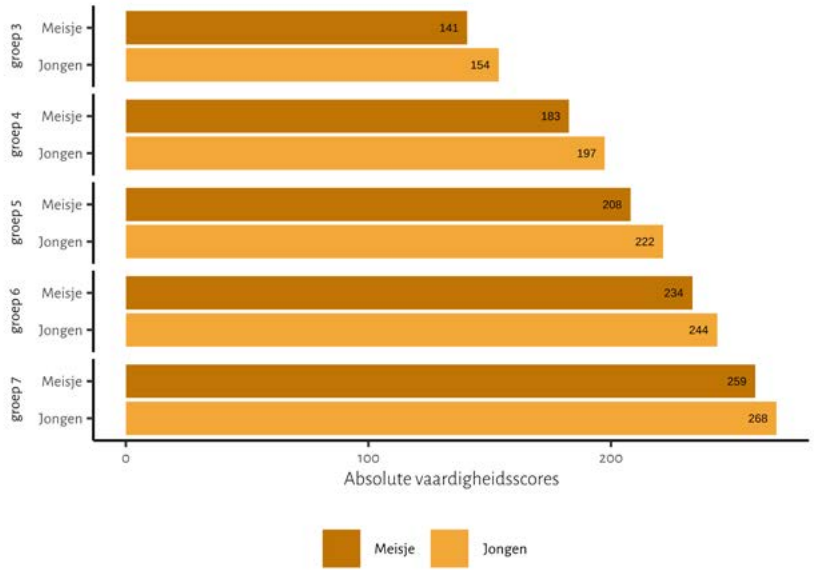

Figuur 7. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde naar **geslacht** voor groep 3 t/m 7 (schooljaar 2024/2025)

In **Figuur 8** zien we in de cohortanalyse terug dat jongens gemiddeld hogere vaardigheidsscores in rekenen-wiskunde behalen in vergelijking met meisjes. Dat verschil is voor groep 4- en groep 5-leerlingen het grootst. Bij begrijpend lezen zien we enkel dat meisjes in groep 5 hogere vaardigheidsscores behalen dan jongens en bij spelling zien we geen noemenswaardige verschillen tussen jongens en meisjes (niet getoond in figuur).

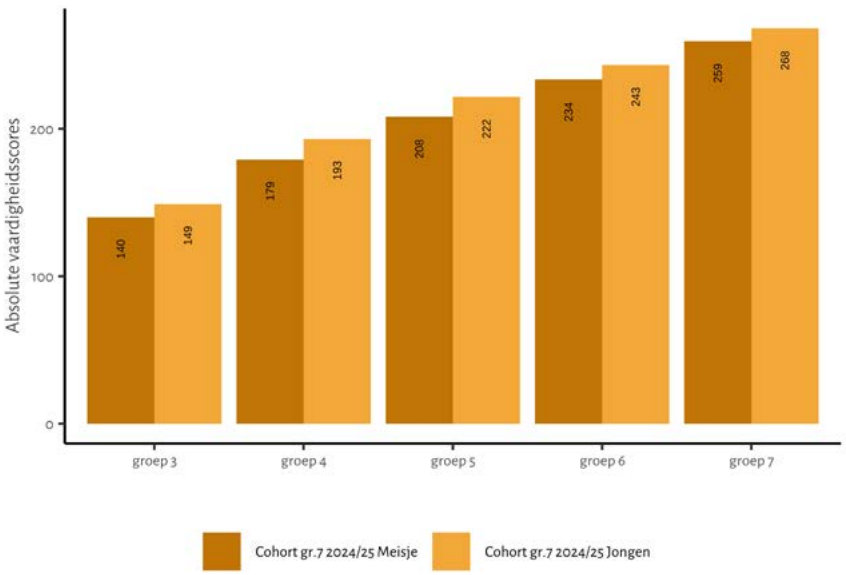

Figuur 8. Absolute vaardigheidsscores voor de E-toets rekenen-wiskunde voor het groep 7-cohort 2024/2025, naar **geslacht**

Figuur 9 geeft de behaalde referentieniveaus weer van meisjes en jongens in groep 6 en groep 7. In groep 6 wordt het fundamenteel niveau 1F door ongeveer 30% van de meisjes en ongeveer 45% van de jongens behaald. In groep 7 ligt dit percentage voor meisjes op ongeveer 70% en voor de jongens op ongeveer 80%. Bij begrijpend lezen vinden we het omgekeerde, jongens halen hierbij vaker het fundamenteel niveau 1F niet (niet getoond in figuur).

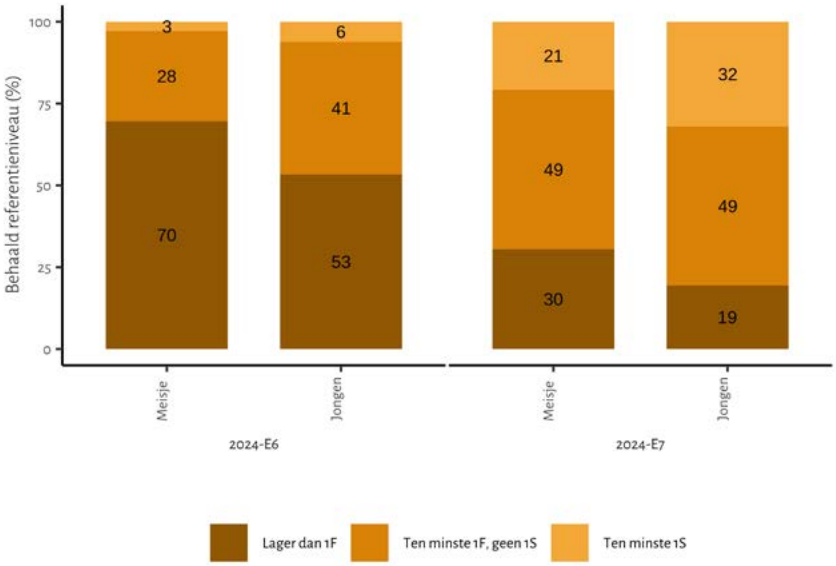

Figuur 9. Percentage leerlingen dat een referentieniveau 1F en 1S behaald heeft in **groep 6 en 7**, naar **geslacht** aan de hand van vaardigheidsscores E-toetsen voor rekenen-wiskunde (schooljaar 2024/2025)

Noot: *Aangezien er slechts één drempelwaarde is, is het logisch dat leerlingen uit groep 6 over het algemeen minder vaak minstens het fundamenteel niveau 1F behalen dan leerlingen uit groep 7.*

Let op

- Deze nieuwe (reeks) factsheets kunnen niet vergeleken worden met de resultaten van de reeks leergroei-factsheets, aangezien dit andere uitkomstmaten betreft.
- Veranderingen in de samenstelling van de (historische) dataset van scholen en leerlingen kunnen leiden tot kleine verschillen in statistieken vergeleken met eerdere factsheets.
- De figuren uit deze factsheets kunnen niet gerelateerd worden aan beleidsmaatregelen en zijn niet voor de evaluatie daarvan te gebruiken.
- Voor een uitgebreide verantwoording van de data-analyses verwijzen we naar de Technische Toelichting op *Nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-basisvaardigheden*.

Endnotes

1. In deze factsheet berekenen we steeds correlaties tussen vaardigheidsscores en één leerlingkenmerk. Het is waarschijnlijk dat de grootte van de verschillen in vaardigheidsscores samenhangt met andere kenmerken van de leerling en/of school. Een causale interpretatie is hierdoor niet mogelijk.
2. Voor een uitgebreide verantwoording van de data-analyses verwijzen we naar de Technische Toelichting op *Nationaalcohortonderzoek.nl/factsheets-basisvaardigheden*.

Colofon

Van Vugt, L., Haelermans, C., Baumann, S., Claes, E., Hendrikse, A., & Ronda, S. (2025). *Verdieping naar leerlingkenmerken: 3de meting Masterplan basisvaardigheden*. NCO Factsheet BV 2025-3.